

Sygn. akt **III AUa 1358/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Sędziowie: Małgorzata Aleksandrowicz

Wiesława Stachowiak

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2021 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **J. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę socjalną

na skutek apelacji J. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 29 października 2020 r. sygn. akt III U 204/17

1. oddała apelację;
2. oddała wniosek pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla J. G. o przyznanie kosztów pomocy prawnej w instancji odwoławczej.

Małgorzata Aleksandrowicz	Marta Sawińska	Wiesława Stachowiak
---------------------------	----------------	---------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.01.2017r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił **J. G.** prawa do renty socjalnej, wskazując w uzasadnieniu decyzji, że orzeczeniem z dnia 04.01.2017r. Komisja Lekarska ZUS nie stwierdziła u niej stanu całkowitej niezdolności do pracy.

Odwołanie od decyzji złożyła **J. G.** wnosząc o jej uchylenie lub zmianę wskazując, że stan jej zdrowia ulega systematycznemu pogorszeniu. Podkreśliła, że nie uwzględniono obszernej dokumentacji medycznej, którą przedstawiła, a z której jednoznacznie, jej zdaniem wynika, że utraciła zdrowie. Wnioskodawczyni wniosła o uwzględnienie warunków w jakich dorastała i które przyczyniły się do jej stanu zdrowia.

Sąd Okręgowy – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koninie **wyrokiem** z dnia 29 października 2020r. (sygn. akt III U 204/17)

1. oddalił odwołanie,
2. przyznał od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Radcy Prawnego M. M. kwotę 90 zł + VAT - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego odwołującej z urzędu.
3. odstąpił od obciążania wnioskodawczyni kosztami zastępstwa procesowego.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia i zważenia prawne.

J. G. urodziła się w dniu (...) Ukończyła Zespół Szkół (...) w S., uzyskując technika ekonomisty. Pracowała zawodowo na (...) jako pracownik fizyczny od 1.06.1995r. do 11.12.1995r. Z orzeczeń lekarskich wynikało, że nie jest całkowicie niezdolna do pracy, jednocześnie zaliczona została do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym.

W dniu 28.09.2016 r. J. G. zgłosiła do organu rentowego wnioski o prawo do renty socjalnej oświadczając, że jest osobą niepracującą. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 23.11. 2016 r. stwierdzono, że nie jest ona osobą całkowicie niezdolną do pracy. W związku z wniesionym sprzeciwem Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 04.01.2017r. również nie uznała odwołującej za osobę całkowicie niezdolną do pracy. Podkreślono, że na treść orzeczenia miał wpływ stopień naruszenia sprawności organizmu, poziom wykształcenia wiek, predyspozycje psychofizyczne, dokumentacje lekarska.

Powyższe orzeczenie stanowiło podstawę uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

Po wniesieniu odwołania, z uwagi na konieczność dokonania oceny stanu zdrowia odwołującej w kontekście ustalenia całkowitej niezdolności do pracy lub ewentualnej poprawy stanu zdrowia, Sąd Okręgowy na podstawie art. 278 k.p.c. dopuścił dowód z opinii biegłego neurologa, ortopedy, psychiatry i psychologa, dermatologa, laryngologa, okulisty, kardiologa, reumatologa i lekarza medycyny pracy.

Na podstawie opinii biegłych Sąd Okręgowy ustalił, iż odwołująca nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego przed osiemnastym rokiem życia.

Pozwany organ rentowy nie składał zastrzeżeń do żadnej z opinii biegłych. Wnioskodawczyni wniosła szereg zastrzeżeń do opinii biegłych reumatologa i ortopedy. Biegli odpowiadając na pytania nie zmienili wniosków końcowych opinii głównej. Biegły medycyny pracy w swojej opinii uwzględnił i omówił opinie wszystkich biegłych, odniósł się do wszystkich schorzeń rozpoznanych u odwołującej i holistycznie ocenił, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Wnioskodawczyni ostatecznie nie zgodziła się z opiniami biegłych.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, iż odwołanie okazało się niezasadne.

Jak podnosił Sąd Okręgowy przedmiotem postępowania była ocena czy J. G. jest uprawniona do renty socjalnej, której warunki przyznania określają przepisy ustawy z 27.06.2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz.U.2013.982.).

Sąd Okręgowy jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 4, art. 5 oraz art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej oraz art. 12 ust. 1, art. 13 i art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ustalenie niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., dlatego Sąd I instancji w realiach sprawy był zobligowany przeprowadzić dowód z opinii biegłych sądowych o specjalności odpowiadającej schorzeniom ubezpieczonej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 r., I UK

356/04, publ. LEX nr 276241; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r., sygn. akt I UK 356/07, publ. LEX nr 490392).

W oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe, w szczególności opinię biegłych, Sąd Okręgowy ustalił, że J. G. nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Mimo szeregu schorzeń rozpoznanych u wnioskodawczyni, zachowała ona zdolność do pracy co najmniej częściowo. Opinia biegłych jest w swoich wywodach kategoriowa, a uzasadnienie opinii jest wystarczające i przekonujące. Sąd I instancji podkreślił, że opinia biegłego lekarza medycyny pracy również nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni.

Wobec powyższego Sąd I instancji stwierdził, że odwołująca nie spełnia wszystkich przesłanek do przyznania jej prawa do renty socjalnej.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie § 15 ust 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 5.11. 2015r).

Wyrok ten w całości **apelacją** zaskarżyła odwołująca **J. G.** reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, który zarzucił naruszenie prawa procesowego, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, jednostkowej ocenie środków dowodowych (opinii biegłych) i w konsekwencji mimo ustalenia licznych dolegliwości, uznanie, iż odwołująca nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku, ustalenie że odwołująca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i przyznanie J. G. prawa do renty socjalnej,
2. zasądzenie na rzecz odwołującej kosztów postępowania według norm prawem przepisanych za II instancję.

Pozwany organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał, wbrew twierdzeniom apelacji, poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c.

Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy odwołująca J. G. jest obecnie całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Na wstępie niniejszych rozważań, należało powołać podstawy prawne orzeczenia.

W myśl przepisu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie tj. z dnia 16 lipca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1300) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia,
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia,
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Stosownie do treści art. 4 ust. 2 ww. ustawy osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje:

- 1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała,
- 2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Zgodnie z treścią art. 5 w/w ustawy ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Stosownie do art. 15 ustawy o rencie socjalnej w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio m.in. art. 12-14 oraz art. 61 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. z dnia 22 stycznia 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 291) całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

- 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 u.e.r.).

Przechodząc do rozważań Sądu I instancji w przedmiocie oceny stanu zdrowia wnioskodawczynie pod kątem jej niezdolności do pracy, Sąd Apelacyjny zgadza się z twierdzeniami Sądu Okręgowego. Postępowanie dowodowe w powyżej wskazanym zakresie zostało przeprowadzone bardzo rozległe, co w istocie nie było konieczne, nie mniej jednak oparte było na wiedzy biegłych lekarzy sądowych. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, co do stanu zdrowia J. G..

W tym miejscu podkreślić należy, że Sąd, jako że nie ma wiadomości specjalnych, musi w tym zakresie oprzeć się na wiadomościach uzyskanych od biegłych sądowych. Stąd też ocena Sądu pierwszej instancji w zakresie stwierdzenia czy odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu które powstało przed 18 - tym rokiem życia lub podczas nauki w szkole, musiała znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłego lekarza o specjalnościach adekwatnych do stwierdzonych u niej schorzeń.

W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego przed Sądem I instancji, powołani zostali biegli lekarze: neurolog, ortopeda, psychiatra i psycholog, dermatolog, laryngolog, okulista, kardiolog, reumatolog i lekarz medycyny pracy, a więc specjaliści z wielu dziedzin, w tym dziedzin niezbędnych dla dokonania prawidłowych ustaleń w zakresie oceny stanu zdrowia wnioskodawczynie.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że dowód z opinii biegłego jest wówczas w sprawie dowodem głównym i nie może być zastępowany innymi dowodami ani zeznaniami świadków, stron, ani też opinią lekarza prowadzącego danego ubezpieczonego.

Na podstawie opinii biegłych Sąd Okręgowy ustalił, że u odwołującej występują cechy osobowości lękliwej, unikającej z wtórną dekompensacją w postaci zaburzeń depresyjnych, nie stwierdzono zaburzeń neurologicznych, natomiast rozpoznano u wnioskodawczynie niewielką dyskopatię bez upośledzenia sprawności i bez objawów zespołu bólowego, bóle stawów. Również rozpoznano zapalenie migdałków podniebiennych, przewlekłe zapalenie zatok obocznych nosa, przewlekły nieżyt nosa z niewielkim polipem w prawym przewodzie nosowym, nawracające infekcje górnych dróg oddechowych, grzybice paznokci stóp, zaburzenia w postaci tachykardii emocjonalnej zależnej oraz chwiejnego ciśnienia z umiarkowanie dużym wzrostem, niezupełny blok prawej odnogi pęczka Hisa, nieistotne hemodynamicznie niewielkie niedomykalności zastawki mitralnej i zastawki trójdziennej. Reumatolog rozpoznała u wnioskodawczynie fibromialgię. Okulista stwierdziła u odwołującej jaskrę obu oczu, astygmatyzm nadwzroczny oka prawego z umiarkowanym niedowidzeniem.

Biegli zgodnie oświadczyli, że odwołująca nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego przed osiemnastym rokiem życia.

Pozwany organ rentowy nie składał zastrzeżeń do żadnej z opinii biegłych. Wnioskodawczynie wniosła szereg zastrzeżeń do opinii biegłych reumatologa i ortopedy zarzucając, że biegli pominęli badanie MR kręgosłupa, a także, że w nie wystarczającym stopniu biegła reumatolog opisała wynikające dolegliwości wywołane fibromialgią.

Biegli odnieśli się do tych zarzutów. Biegły ortopeda oświadczył, że zapoznał się z dokumentacją MRI, ale wyniki tych badań wskazują na mierne zmiany dyskopatyczne i niewielką skoliozę. Biegła reumatolog również potwierdziła że zapoznała się z pełną dokumentacją medyczną i stwierdziła, że rozpoznana fibromialgia nie ogranicza funkcji organizmu odwołującej. Zmiany w układzie ruchu nie kwalifikuje wnioskodawczynie do żadnej grupy inwalidzkiej. Ostatecznie wnioskodawczynie złożyła szereg pytań do biegłych. Biegli odpowiadając na pytania nie zmienili wniosków końcowych opinii głównej.

Biegły medycyny pracy w swojej opinii uwzględnił i omówił opinie wszystkich biegłych, odniósł się do wszystkich schorzeń rozpoznanych u odwołującej i holistycznie ocenił, że wnioskodawczynie nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Wskazać należy, iż opinie biegłych lekarzy sądowych zostały sporządzone fachowo, w oparciu o aktualną wiedzę, przedstawione w nich wnioski poparte są odpowiednimi argumentami. Biegli sądowi w należyty sposób wyjaśnili przedstawione przez Sąd I instancji zagadnienia, wskazali na czym oparli swe tezy i co stanowiło ich podstawę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wobec jednoznaczności opinii biegłych powołanych przed Sądem Okręgowym w Poznaniu, nie było konieczności dalszego uzupełniania postępowania dowodowego.

Zarzuty apelacji w świetle szczegółowych wyjaśnień biegłych zaprezentowanych w opiniach, są nietrafne i stanowią jedynie bezzasadną polemikę z wnioskami tych opinii. Argumenty pełnomocnika odwołującej stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ocenami biegłych sądowych.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż samo niezadowolenie strony z treści opinii biegłego, gdy nie zgłasza ona żadnych konkretnych zarzutów w stosunku do opinii, nie powoduje konieczności powoływania kolejnego biegłego czy kolejnych biegłych (por. SN z 15.02.1974 r., II CR 817/73, niepubl. oraz SN z 18.02.1974 r., II CR 5/74, Biuletyn SN 1974 r., nr 4, póż. 64). Odmienne stanowisko oznaczałoby, iż należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, aby upewnić się, czy niektórzy z nich nie byłiby zdania takiego samego jak strona (por. T. Ereciński Komentarz do Kodeksu Postępowania Cywilnego, Część Pierwsza, Postępowanie Rozpoznawcze, Warszawa 1997 r., str. 439). Nadto wskazać należy, że, Sąd nie może zająć stanowiska odmiennego co do stanu zdrowia wnioskodawcy, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, niż wyrażone w opiniach biegłych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, PiZS 1988/7/62).

Podkreślić także należy, iż postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter kontrolny co do prawidłowości decyzji organu rentowego, i jako takie nie może prowadzić do zastępowania tego organu w wydawaniu decyzji ustalających przyszłe świadczenie z ubezpieczeń społecznych. Oczywiście jest także, że badanie legalności

decyzji możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, zaś postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia organu rentowego, w tym w zakresie merytorycznej trafności orzeczenia o zdolności do pracy lub jej braku. Dlatego też wszelkie nowe okoliczności dotyczące stanu zdrowia odwołującej powstałe po dacie wydania zaskarżonej decyzji mogą być podstawą nowego wniosku o rentę socjalną.

Aby uzyskać świadczenie strona musi jednak wykazać, iż jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu które powstało przed 18 - tym rokiem życia, a zatem obecne dolegliwości muszą mieć związek z konkretnym naruszeniem sprawności organizmu, które powstało przed 18 - tym rokiem życia a zatem istniejącym już w dzieciństwie. Decyzja odmawiająca prawa do renty nie rozstrzyga przecież negatywnie na przyszłość i strona zawsze może złożyć kolejny wniosek o rentę.

Wobec uznania, że zarzuty apelacyjne były bezzasadne oraz mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 k.p.c. oddalił apelację (pkt. 1 wyroku).

Sąd Apelacyjny w pkt. 2 wyroku oddalił wniosek pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla J. G. o przyznanie kosztów pomocy prawnej w instancji odwoławczej albowiem nie złożył oświadczenia czy koszty te nie zostały poniesione przez stronę. Zgodnie bowiem z § 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu tj. z dnia 30 listopada 2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 68) wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej zawierać musi oświadczenie, że opłata nie została zapłacona w całości lub w części.

Małgorzata Aleksandrowicz	Marta Sawińska	Wiesława Stachowiak
---------------------------	----------------	---------------------